

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

176. An, & qualiter reservetur institutio Papæ, & qualiter is tunc procedat in institutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

nonnulli contrarium tenuerint, visumque non semel fuerit, per summos Pontifices haec instituendi facultatem Ordinario inferioribus fuisse reservatam, Papam contra concilii decreta in favorem patronorum laicorum sic volentium disponente. Idem cum Corrad. tenet Barb. *juris Eccl.* l. 3. c. 12. n. 208. iniquiens: potest etiam apponi in fundatione conditio, ut institutio spectet ad inferiorem personam Ecclesiasticam; id tamen hodie per Trid. corrigitur, quo cavetur, ut deinceps in fundatione vel dotatione Ecclesiae institutio rectoris Episcopo, non alteri inferiori sit reservanda.

3. Sic competere ex donatione, potest enim Episcopus cum consensu Capituli inferiori praelato ejusque dignitati conferre jus spectans ad dignitatem Episcopalem, & nominatim jus instituendi, argumento *c. cum venissent. h. t. Pirh. n. 9.* citans Abb. *in cit. n. 4.* Sic per prescriptionem seu prescriptam consuetudinem, jus instituendi potest obvenire abbati, praeposito juxta *c. cum olim. & c. auditis. de prescript.* ut Pirh. n. 6. citans Abb. *in c. ex frequentibus. h. t. n. 3.* Sic ad praelatos, etiam regulares, in Ecclesiis iis pleno jure subjectis (secus est de Ecclesiis iis subjectis non pleno jure) spectat jus instituendi, argumento *clm. unic. de excessibus pral. Pirh. cit. n. 6.* citans Barb. *Pafl. loc. cit. citans gl. in c. Abbat. v. pleno jure. de privileg. in 6.* An autem & qualiter institutio auctorizabilis transire possit in monasterium, dictum est supra ex *Lot. l. 2. q. 12.*

4. Porro posse spectare jus instituendi ad duos, & posse inferiorem acquirere jus instituendi cumulative ad Ordinarium, refert *Garc. p. 5. c. 9. n. 94. & 95.* & ex eo *Corrad. l. 4. c. 7. n. 22.* juxta *decis. Rota in una Lomensi Capellania. 17. Junii 1591.* & in eadem eorundem *Penna 29. Maii. 1592.* in qua citatur *Paris. in c. auditis. de prescript. n. 12.* *Felia. in c. pastoralis. de off. Ordinar. n. 2.*

Questio 173. Num instituere possint Abbatisse & Priorisse?

Respondeo: illas etiam jurisdictionis spiritualis, ejus praesertim, quae est clavus Ecclesiasticae, ad solvendum & ligandum sint incapaces, nihilominus ex commissione praelatorum habere usum quandam seu exercitium spiritualis jurisdictionis, ita ut clericos, etiam ad parochias, aliaque beneficia sibi pleno jure subjecta instituant. *Laym. in c. dilecta. de majoritate & obed. n. 1. & 2.* citans *Sylv. v. Abbatissa. Azor. p. 2. l. 13. c. 10. q. 6.* & seipsum *Tb. Mor. l. 1. v. 5. p. 1. c. 3. n. 4.*

Questio 174. An, & qualiter potestas instituendi competere possit laico?

Respondeo primo: competere potest, & quandoque, etsi rarissime, solet laico potestas instituendi ex privilegio speciali sedis apostolicae, utentis plenitudine potestatis. *Corrad. l. 4. c. 7. n. 28.* *Laym. in c. nullus. de elect. n. 15. & 17.* Si enim a Papa iis concedi potest, & quandoque solet, potestas conferendi liberè, *Laym. ibid. n. 14.* multò magis ad dicendum videtur de potestate instituendi seu conferendi necessariò ad praesentationem patronorum; quia haec potestas minor est.

2. Respondeo secundò: de ceterò nullatenus laici (intelligendo hoc de meris laicis & saecularibus personis; secus enim est de laicis, qui religionem professi censentur personae Ecclesiasticae, *Laym. cit. n. 14.* in fine citans *Selvam p. 2. q. 19.*) per consuetu-

P. Lauren. Fori Benef. Tom. 11.

dinem etiam immemoriam jus instituendi (idem est de jure conferendi) praescribere possunt. *Laym. loc. cit. num. 15.* *Corrad. cit. n. 28.* ubi tamen ait, posse laicum instituere ex consuetudine immemoriali, modò ea fuerit per Papam approbata, citatque *Lamb. p. 3. l. 2. n. 12.* Ratio responsionis est, quòd, cum jus instituendi non secus ac conferendi & eligendi (quin & magis quàm jus eligendi, ut notant *AA. in c. si tibi. de prab. in 6.* & specialiter *Selva loc. cit. n. 5.* apud *Laym. cit. n. 15.*) sit spirituale, à laico possideri nequit juxta *c. sacrosancta. c. Messana. de elect.* qui autem est incapax possessionis, est etiam incapax praescriptionis; cum, ut habetur *reg. 3. de reg. juris. in 6.* sine possessione praescriptio non procedit. *Laym. ibid. citans Abb. Hostien. &c.* Unde licet verum sit, quòd si unà cum tempore immemoriali fuit in quasi possessione conferendi vel instituendi (tunc enim allegare poterit titulum optimum, adeòque in praesenti unicum, nempe concessionem Apostolicam) Laicus ob difficultatem exhibendi privilegii relinquendus sit in exercitio juris instituendi aut conferendi propter praesumptionem, quae in tali casu pro ipso est; non tamen ideo dicendum, illum praescripsisse, seu in vi praescriptionis obtinuisse hanc potestatem; si enim constitit postmodum nullum revera illi desuper datum privilegium, potestas haec instituendi illi auferenda. Proinde si solam consuetudinem immemoriam (quae abusus & corruptela dici debet, juxta *c. sacrosancta. & c. Messana*) non tantum in conscientia tutus esse non potest, sed & subiacebit poenis Ecclesiasticis istiusmodi usurpatoribus statutis. *Laym. loc. cit.* qui etiam *n. 17.* addit, quòd licet per speciale privilegium institutio seu collatio laico concessa esset; non debere tamen eam extendi ad desituendum seu deponendum, & removendum institutum, citat *Abb. in c. cum ex injuncto. de haeretis. n. 3.*

Questio 175. An, & qualiter valeat institutio facta ab inferiore existente in quasi possessione instituendi, et si revera à parte rei non habeat jus instituendi?

Respondeo: valere à tali factam institutionem, & esse à tali institutum non minus tutum, quàm electum, vel praesentatum, vel provisum ab existentibus in quasi possessione eligendi, praesentandi, conferendi. *Corrad. pr. benef. l. 4. c. 4. num. 11.* citans *Lamb. p. 2. l. 2. q. 4.*

Questio 176. An, & qualiter reservetur institutio Papae, & qualiter is tunc procedat in institutione?

Respondeo reservari quandoque facultatem instituendi à fundatore ipsi Papae, ita ut à Patrono nominata persona praesentetur Papae ab illo instituenda. *Corrad. l. 4. c. 7. n. 29.* In quo casu etsi porrigenda sit Papae supplicatio (cujus formulam *ibidem* apponit *Corrad.*) quae juxta stylum Datariae contineat admissionem praesentationis, ac petitionem institutionis; nihilominus postmodum litera apostolica super ea sub alia formula quòdam institutionem praedictam per Cancellariam apostolicam expediuntur; nimirum in iis sit tantum mentio praesentationis; non autem institutionis, sed tantum collationis, v. g. si dicitur litera expediantur in forma dignum seu commissaria, dicitur: *auctoritate nostrae conferas & assignes* in forma gratiosa, dicitur: *conferimus, vel providemus*; non autem dicitur: *instituas* seu

H

insti-

instituitur: Collatio enim Papæ comprehendit in se provisionem, electionem, præsentationem, confirmationem, institutionem: atque ita provisio Papæ sufficit pro institutione. Corrad. *ibidem*, citans Rotam in una Cortonenſi plebania, 1. Julii. 1633. coram Ghislero. Idem fuse habet Corrad. l. 4. c. 3. n. 21. ubi etiam dat rationem, quare Papa in provisione istiusmodi beneficiorum jurispatr. non servet aut servare teneatur formam *c. fin. de elect. in 6.* quia nimirum in provisionibus Apostolicis de beneficiis jurispatronatus, sive laicalis, sive Ecclesiastici non proceditur per viam confirmationis; quod tantum locum habet in Ordinario, qui præsentationem patronorum debet confirmare, præsentatum instituendo, citat pro hoc Abb. in *c. nihil. de elect.* De cetero, quænam institutio in beneficiis patronatus vacantibus sit reservata per regulam; vide apud Lott. l. 2. q. 8. n. 8. qui ex Covar. *pract. qq. c. 36. n. 5.* ait, id intelligendum de Episcopatibus & dignitatibus, de quibus dicta regula.

Quæstio 177. Qualiter, & ad quos devolvatur res instituendi?

1. **R**espondeo primò: ob non factam à patrono præsentationem potestas liberè conferendi devoluta est ad Ordinarium; & si is non contulit intra 6. menses, fit devolutio ad Superiorem ejusdem beneficii patronati. Lott. l. 2. q. 13. n. 60. Verum sic non tam institutio respiciens præsentationem factam, quam institutio sine præsentatione; adeoque magis propriè dicenda collatio, devolvitur ad dictum Superiorem.

2. Secundò: in casu, dum facta legitime præsentatione, patronus vel etiam præsentatus ob plus à quò dilatam institutionem ab habente instituere appellationem, aut querelam prosequitur apud Superiorem seu judicem, potestas instituendi non devolvitur ad dictum judicem, qui de gravamine cognoscit, vel querelam recipit, nisi per indirectum; si enim procedatur per viam querelæ (cui tunc est locus, ubi nullum gravamen positivè supponitur, sed solum negligentia & mora in instituendo) poterit aditus Superior præfigere terminum habenti instituere, intra quem, si nolit instituere, tunc ipse loco illius poterit instituere. Lott. *loc. cit. n. 65. & 66.* juxta decif. Rotæ. 4. *de jure patronatus. in novis.* & ex eo Corrad. l. 4. c. 3. n. 12. Si autem procedatur per viam appellationis à gravamine positivè illato; sive quia expressè sit denegata institutio, sive quia ter solenniter requisitus obstinate distulit; facultas instituendi videtur devolvi ad dictum Judicem appellationis; seu judicem ad quem, eò quòd, ut Franc. in *c. bona. de appell. n. 12.* hic præcipuus sit effectus appellationis; ut negotium, de quo appellatum, devolvatur. Lott. n. 67. & hanc sententiam tenet gl. in *Clement. auditor. v. debitum de rescript. & Card. ibidem n. 12.* Veruntamen, quod nunquam potestas instituendi vel conferendi (quidquid sit de potestate confirmandi, de qua videtur esse textus in *c. significaverunt. de excep.*) etiam si appellatio pronuncietur legitima, devolvatur ad dictum judicem aut alios delegatos, nec aliter posse eos concipere sententiam suam, quam remittendo præsentatum ad Ordinarium, seu habentem instituere, ut ipse eum instituat, tenet ipse Lott. n. 70. & 72. citans pro hoc Innoc. in *c. dudum. 2. de elect. n. 5. & 6.* Jo. And. in *c. M. Ferrar. de constitut. n. 21.* Franc. ubi antè. & Rotam in *Arenina capellania. 4. Julii 1603. &c.* Nihilominus tradit Lott. num. 71. in dicto casu appellationis devolvi &

spectare jus instituendi ad auditores Rotæ, in quorum favorem emanavit *Clem. auditor. de rescript.* de iis solum, & nullatenus etiam de aliis auditoribus ejusdem Curia, v. g. Auditore Camera, Auditore contradictarum, ut ait Lott. n. 74. juxta gl. in *eandem Clem. & Gonz. gl. 23. num. 16.* intelligenda. Quamvis citato n. dicat idem Lott. ex Franc. ubi antè n. 27. dictam *Clem.* non procedere ex suppositione simplicis appellationis à gravamine; sed ex suppositione commissionis Papæ super toto negotio; quin & n. 76. & 77. addat, facultatem hanc instituendi non esse singulariter concessam Auditoribus Rotæ per dictam *Clem.* eò quòd, dum Auditor in eo casu instituit, non nitatur privilegio dictæ *Clem.* (utpote concedentis privilegium longè pinguius; nimirum facultatem conferendi) sed potius facultate sibi competente de jure communi tanquam delegato. Unde etiam n. 79. ait idem Lott. quoriscunque supponitur appellatum in ipso articulo denegatæ institutionis, & causa per speciale rescriptum commissa extra Rotam, sive etiam extra curiam cum clausula consueta devolutionis totius negotii principalis, se tenere, posse judicem institutionem facere ei, cui ea de jure debita, atque ita de jure salvari posse quòd ad simplicem usum & praxin retulit Riccius *collect.* 1598. Quibus addit Corrad. l. 4. c. 3. n. 12. quòd testatur Garc. p. 5. c. 8. n. 103. servari in praxi, quòd delegari à Nuncio in causis Capellaniarum, & beneficiorum jurispatronatus, in gradu appellationis faciunt institutionem & collationem; possit hæc praxis salvari & sustineri ex clausulis commissionum cum incidentibus dependentibus annexis, & c. quas clausulas semper adjicit Papa, dando similes commissiones in gradu appellationis, ex qua curia Romanæ observantia tenuerint nonnulli, quòd vigore dictæ clausulæ delegatus per Papam ad hujusmodi causam possit etiam procedere ad institutionem præsentati; quòd tamen ait Corrad. non videri sibi tutum.

PARAGRAPHVS II.

De necessitate, modo ac tempore faciendæ institutionis.

Quæstio 178. An, & quando institutio sit debita præsentato?

Respondeo tunc demum esse debitam, ubi apud habentem instituere hæc 4. liquent; nempe vocatio beneficii, existentia jurispatronatus, habitas præsentati, & præsentatio facta in tempore. Lott. l. 2. q. 13. n. 19. citans Rotam, decif. 337. n. 1. p. 2. recent.

Quæstio 179. Qualiter subveniat, si negetur aut differatur institutio?

Respondeo satis id indicatum q. ult. §. præcedentis, quibus addendum, quòd ait Lott. *cit. q. 13. n. 69.* in casu non denegatæ, sed simpliciter plus à quo dilatæ institutionis frequentius & tutius præsentari, ut impetretur provisio à Papa, asserendo simpliciter, se præsentatum à patronis.